

релятивістських електронів у періодичних структурах (RREPS), щорічної конференції з фізики взаємодії заряджених частинок з кристалами, міжнародної конференції «Channeling». Протягом останніх років учений був головою оргкомітетів міжнародних конференцій з квантової теорії поля та суперсиметрії (SUSY2000, Харків), квантової електродинаміки і статистичної фізики (QEDSP2001, 2006, Харків).

Микола Федорович входить до складу Наукової ради НАН України з проблеми «Ядерна фізика та атомна енергетика», Наукової ради країн СНД із застосування методів ядерної фізики у суміжних галузях і до ряду Наукових рад ННЦ «ХФТІ» та Харківського національного універси-

тету ім. В.Н. Каразіна. Він також є членом редколегій «Українського фізичного журналу», «Вопросов атомной науки и техники», «Вісника Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна».

У 2004 р. М.Ф. Шульга був обраний віце-президентом Українського фізичного товариства. За його ініціативою та активної участі у Харкові від 2004 року розпочав свою роботу загальноміський науковий семінар «Сучасні проблеми фізики», що проводиться на базі фізико-технічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Наукова громадськість, друзі та колеги щиро вітають Миколу Федоровича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, успіхів та плідного наукового довголіття.

60-річчя

члена-кореспондента НАН України

О.П. ДМИТРИЄВА

27 вересня виповнилося 60 років знаному біологу члену-кореспонденту НАН України Олександрові Петровичу Дмитрієву.

О.П. Дмитрієв закінчив із відзнакою факультет біофізики Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Він навчався в аспірантурі Інституту фізіології рослин (ІФР) АН УРСР. У 1974 р. Олександр Петрович захистив кандидатську дисертацію на тему: «Радіосенсибілізація клітин синьо-зелених водоростей». Він уперше виявив механізм стійкості синьо-зелених водоростей, пов'язаний з активацією зворотної транскриптази.

Протягом 1974–1986 рр. О.П. Дмитрієв працював в Інституті фізіології рослин, де

пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до заступника директора з наукової роботи. В 1986 р. він став завідувачем лабораторії в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного АН УРСР, а з 1989 р. завідує лабораторією Інституту клітинної біології та генетичної інженерії, створеного академіком НАН України Ю.Ю. Глебою.

У 1989 р. в Московському державному університеті ім. М.В. Ломоносова Олександр Петрович захистив докторську дисертацію.

О.П. Дмитрієв – відомий учений у галузі клітинної біології, імунології та фізіології рослин. Він є автором 6 монографій і 235 наукових праць, 37 з яких опубліковані у провідних журналах світу. Олександр Пе-

трович створив і запатентував 5 винаходів у галузі біотехнології рослин.

У його роботах детальне вивчення молекулярних механізмів розпізнавання патогена та експресії захисних генів рослин вдало поєднується з розробкою практичних методів модифікації їхнього імунного потенціалу. Вперше у світі вчений відкрив та ідентифікував фітоалексини лілейних, вивчив їх токсичність і встановив механізми дії. О.П. Дмитрієв дослідив роль фітоалексинів як маркерів індукованої стійкості у рослин. Він провів піонерські роботи з вивчення механізмів сприйняття та трансдукції мікробних сигналів у рослин. Дослідив кальцієву та супероксидсинтазну сигнальні системи, показав їх взаємодію при розпізнаванні патогена рослиною. Вчений висунув та обґрунтував теоретичні концепції: про роль первинних сигналів та вторинних месенджерів в індукції захисних реакцій; про координацію цих реакцій на різних рівнях структурної організації рослин.

Роботи Олександра Петровича в галузі фітоімунології привели до створення нових екологічно безпечних технологій індукції хворобостійкості рослин, а також високоефективного антимікробного препарату з Allium сера для лікування стафілококових інфекцій. Він запропонував експрес-методи тестування фітосанітарного стану посівів за змінами спектрів відбиття та флуоресценції листя.

Учений уперше встановив низку важливих закономірностей впливу малих доз хронічного опромінення на імунний потенціал рослин і вірулентність фітопатогенних грибів у 10-кілометровій зоні ЧАЕС. Пока-

зав, що за умов радіонуклідного забруднення сформувалася нова популяція збудника стеблової іржі злаків, що характеризується високою частотою зустрічаємості більш вірулентних клонів.

За результатами міжнародних конкурсів дослідження ювіляра відзначені грантами фонду CRDF, Міжнародного наукового фонду (Нью-Йорк), Фонду фундаментальних досліджень України. О.П. Дмитрієв працював за запрошенням у провідних наукових центрах Голландії та Швейцарії. Виступав з читанням лекцій в університетах Великої Британії та Японії. Олександр Петрович неодноразово організовував міжнародні наукові конференції, чим робив вагомий внесок у пропаганду досягнень української науки за кордоном. Він веде активну науково-організаційну роботу — як член експертної ради ВАК України за спеціальностями «клітинна біологія» та «імунологія», член багатьох наукових рад з різних проблем.

Багато сил і енергії О.П. Дмитрієв віддає підготовці молоді наукової зміни. Під його керівництвом захищено 7 кандидатських дисертацій. Протягом 17 років він читає курси лекцій «молекулярна фітопатологія» та «радіобіологія мікроорганізмів» студентам Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. За цикл робіт «Сигнальні системи імунітету рослин» ученому присуджена премія ім. М.Г. Холодного НАН України (2003 р.).

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Олександра Петровича з ювілеєм, зичать йому здоров'я, творчої наснаги, нових успіхів та звершень на благо вітчизняної науки.